

Rhannwch Let's share

 [gogledddcymru_northeastwales](#)

 [NthEastWales](#)

 [@NthEastWales](#)

 [North East Wales](#)

twristiaeth@sirddinbych.gov.uk
tourism@denbighshire.gov.uk

www.gogleddddwyraincymru.cymru
www.northeastwales.wales

Canolfannau Croeso
Tourist Information Centres

Gogledd | North 01745 344515
De | South 01978 860828

Cyngor
sir ddinbych
denbighshire
County Council

GOGLEDD
DDWYRAIN
CYMRU
NORTH
EAST
WALES
Gogledd-ddwyrain
Cymru
North East
Wales

Ffotograffau / Photography
© Crown copyright (2019) Visit Wales / © Hawfiraent y Goron (2019) Croeso Cymru, White Fox, Laurence Crossman-Emms, Brian Mottershead

Cyhoeddwyd gan Dim Twristiaeth, Marchnata a Digwyddiadau Cyngor Sir Ddinbych
Published by Denbighshire County Council's Tourism, Marketing and Events Team

Tref i bob diwrnod

Nid Llanelwy yw'r unig dref yn Sir Ddinbych gyda llwybr ei hun. Mae saith llwybr arall – pob un yn llawn o ddi-ddordeb hanesyddol. Ond pob un yn wahanol iawn, gyda'r gobaith y byddwch yn darganfod hynny dros eich hunain. Cyn belled â bod gennych wythnos neu ddwy arall i'w sbario.

Ewch i Rhuthun i weld yr oriel celfyddydau cymhwysol gorau yng Nghymru, Llangollen am ei rheilffordd stêm a'i cheffydddyd bywiog, Corwen i weld cofeb un o arwyr mwyaf Cymru a Dinbych am ei chastell ar ben y bryn a muriau tref atgofus.

**Rhuthun
Ruthin**
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

Llangollen
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

**Y Rhyl
Rhyl**
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

Prestatyn
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

Visit Ruthin for the best applied arts gallery in Wales, Llangollen for its steam railway and thriving arts scene, Corwen for a stirring memorial to Wales's greatest hero and Denbigh for its hilltop castle and evocative town walls.

Ewch i'r Rhyl ar gyfer ei phromenâd a thair milltir o dywod euraidd, Prestatyn ar gyfer dechrau Llwybr Cenedlaethol Clawdd Offa, Rhuddlan am ei chastell ar lan yr afon a Llanelwy i weld y gadeirlan hynafol leiaf ym Mhrydain.

**Dinbych
Denbigh**
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

Corwen
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

**Llanelwy
St Asaph**
llwybr y
ddinas
city
trail
sir ddinbych
denbighshire

Rhuddlan
llwybr y
dref
town
trail
sir ddinbych
denbighshire

Visit Rhyl for its promenade and three miles of golden sands, Prestatyn for the start of Offa's Dyke Path National Trail, Rhuddlan for its stupendous riverside castle and St Asaph for the smallest ancient cathedral in Britain.

A town for every day

St Asaph isn't the only town in Denbighshire with its very own trail. There are seven others – all packed with historic interest. But all very different, as we hope you'll discover for yourself. Just as long as you have another week or so to spare.

5 Taith

Trefi marchnad prysur wedi'u hamgylchynu gan un o'r tirweddau mwyaf prydferth a ddiogelir yng Nghymru. Morlin trawiadol. Atyniadau treftadaeth byd-enwog a byd celfyddydol cyffrous. Bwyd a diod bendigedig.

Mae cymaint yn digwydd yn Sir Ddinbych fel ei bod yn anodd gwybod lle i ddechrau. Felly rydym ni wedi creu pum taith wahanol i chi archwilio.

Beth bynnag eich hwyliu neu'ch hoffter, mae yna daith sy'n berffaith i chi – sy'n cynnwys llwybrau arfordirol syfrdanol, tirnodau cefn gwlad, cadarnleoedd tyrog, trysorau diwylliannol a chyrchfannau coginiol.

Codwch gopi o'r daflen 5 Taith neu llwythwch hi i lawr ar ein gwefan.

www.gogleddddwyraincymru.cymru

5 Journeys

Bustling market towns surrounded by one of the most beautiful protected landscapes in Wales. A spectacular coastline. World-famous heritage attractions and a buzzing arts scene. Delicious food and drink.

There's so much going on in Denbighshire that it's hard to know where to start. So we've created a set of five different journeys for you to experience.

Whatever your mood or personal passion, there's a route that's right for you – taking in epic coastal paths, countryside landmarks, towering fortresses, cultural treasures or culinary destinations along the way.

Pick up the 5 Journeys leaflet or download it from our website.

www.northeastwales.wales

Llanelwy St Asaph

llwybr y ddinas city trail

sir ddinbych denbighshire

Darganfod Llanelwy

Mae Llanelwy – sydd â phoblogaeth o tua 4,000 – wastad wedi ystyried ei hun fel dinas, ond nid oedd gweddill Prydain yn ymwybodol o hynny nes i'r Frenhines roi anrhydedd dinesig i'r dref yn ystod ei Jiwibili Diemwnt.

Mae wedi bod yn lle pwysig ers canol y chweched ganrif pan sefydlodd offeiriad o'r Alban, Sant Cyndeyrn, fynachlog yma. Diolch i'w leoliad ar lwybr y prif fewnlifiad i Ogledd Cymru, mae'n parhau i fod yn ganolog i bethau - ac nid yw bob amser yn dianc yn ddianaf.

O'r eglwys gadeiriol hardd ond bychan, a losgwyd gan Owain Glyndŵr, mae'r llwybr hwn yn rhedeg i lawr y rhiw ar hyd y Stryd Fawr a heibio i'r eglwys ganoloesol i ddilyn banciau coediog yr Afon Elwy.

Dylai gymryd tuag awr i gerdded, ond byddai'n well caniatáu ychydig yn hwy. Wedi'r cyfan, mae'r ddinas hon yn cynnwys 1,500 o flynyddoedd o hanes.

Exploring St Asaph

St Asaph – population about 4,000 – has always thought of itself as a city but the rest of Britain didn't catch on until the Queen awarded it civic honours during her Diamond Jubilee.

It's been an important place since the middle of the sixth century when a Scottish priest, Saint Kentigern, founded a monastery here. Thanks to its location on the main invasion route into North Wales, it's remained at the centre of things – not always escaping unscathed.

From the picturesque but tiny cathedral, once burned by Owain Glyndŵr, this trail runs downhill along the High Street and past the medieval church to follow the wooded banks of the River Elwy.

It should take about an hour of actual walking but you'd better allow a little longer. After all, this very small city does pack in 1,500 years of history.

Beth sy'n ei wneud yn arbennig?

Y gadeirlan, mae'n debyg, yw un o'r lleiaf ym Mhrydain, ond gallwch weld ei dŵr crenellog a'r clytwaith unigryw o galchfaen a thywodfaen melyn porffor o bell ac agos.

Mae'n galon i'r ddinas, yn llythrennol ac yn drosiadol. Ac mae wrth galon diwylliant Cymru hefyd – yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf, ac i lu o wyliau cerddoriaeth ryngwladol.

Ar Ffordd Pererinion Gogledd Cymru rhwng Treffynnon ac Ynys Enlli, mae hyd yn oed yn darparu porth at y “tirweddau ysbrydoledig” o amgylch y ddinas. Bydd arddangosfeydd y tu mewn i'r gadeirlan yn dweud mwy wrthyfych am ei hanes a'i dylanwad.

Ewch i www.gogledddwyraincymru.cymru

What makes it special?

The cathedral may be about the smallest in Britain but you can see its crenellated tower and that unique patchwork of yellowish limestone and purple sandstone from miles around.

It's at the heart of the city, literally and metaphorically. And at the heart of Welsh culture too – home of the very first Welsh Bible and host of an international music festival.

Lying on the North Wales Pilgrim's Way between Holywell and Bardsey Island, it even provides a gateway to the “inspirational landscapes” surrounding the city. Displays inside the cathedral will tell you more about its history and influence.

Visit www.northeastwales.wales

Ble awn ni nesaf?

Dylai'r siopau, y caffis, y tafarndai a'r adeiladau hanesyddol yn Llanelwy eich cadw'n brysur am sbel. Os ydych chi'n penderfynu symud ymlaen, mae rhai o atyniadau enwocaf gogledd Cymru daflriad carreg o'r ardal.

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of St Asaph should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan

“Eglwys Farmor” drawiadol gyda thŵr 62 metr yn gampwaith diwygiad Gothig Fictoraidd.

www.themarblechurch.uk

Bodelwyddan Church

Astonishing “Marble Church” with its 62-metre tower is a masterpiece of the Victorian Gothic Revival.

www.themarblechurch.uk

Castell Rhuddlan

Nid yn unig y bu i Edward I adeiladu Castell godidog Rhuddlan – dargyfeiriodd yr afon fel y gellid ei chyflenwi o'r môr.

www.cadw.llyw.cymru 03000 252239

Rhuddlan Castle

Edward I didn't just build magnificent Rhuddlan Castle – he diverted a river so it could be supplied by sea.

www.cadw.gov.wales 03000 252239

Castell Dinbych

Caer fawr o'r 13eg ganrif gyda chanolfan ymwelwyr eco-gyfeillgar a hanner milltir o waliau tref.

www.cadw.llyw.cymru 03000 252239

Denbigh Castle

Imposing 13th century fortress with an eco-friendly visitor centre and half a mile of town walls.

www.cadw.gov.wales 03000 252239

1 Eglwys Gadeiriol Llanelwy

Dyma'r gadeiriol hynafol leiaf ym Mhrydain – dim ond 182 troedfedd o hyd a 68 troedfedd o led. Ond nid yw hyn wedi ei atal rhag mynd i drafferthion. Wedi'i sefydlu gan y Normaniaid yn y 12fed ganrif, mae'r eglwys gadeiriol wedi dioddef ymosodiadau dro ar ôl tro – cafodd ei difrodi'n wael gan Edward I yn 1282, ei llosgi gan Owain Glyndŵr yn 1402 a'i defnyddio fel stabl gan Bengryniad yn ystod y Rhyfel Cartref. Ond drwy waith aildeiliadu ac adfer parhaus, mae ei "hurddas a'i mawredd" fel y'i disgrifwyd gan Dr Johnson, yn parhau. Ei thrysor mwyaf yw Beibl William Morgan o'r 16eg ganrif. Mae arddangostydd yn adrodd hanes yr adeilad hynod hwn, tra bod Ystafell De y Cylleithwyr yn cynnig bwyd a diod blasus a siop anrhegion fechan.

2 Cofeb Dau Gyfieithydd

Adeiladwyd y tŵr Gothig ysbennlydd hwn gan y Fictoriaid i ddathlu 300 mlyneddiant ers cyfieithu'r Beibl i'r Gymraeg. O'u cilfachau â chanopi, mae delw wyth ysgolhaig yn syllu allan ar dir y gadeiriol – gan gynnwys yr Esgob William Morgan, a gyfieithodd y Beibl yn 1588 a helpodd i achub un o ieithoedd hynaf Ewrop. Mor fyw a hoff oedd y gwaith hwn fel ei fod wedi parhau yn eang nes diwedd yr 20fed ganrif. Mae gan yr eglwys gadeiriol gopi gwreiddiol a gaiff ei arddangos, ac mae Morgan ei hun, a fu farw yn ddyrn tawd yn 1604, wedi'i gladdu o dan yr allor uchel.

3 Tŷ y Brodyr Powell

Cymerwch gamau i lawr at High Street a throsch i'r chwith.

Mae'r tŷ yn dyddio o 1745 ond dyma stori am gerddoriaeth yn fwy na phensaerniaeth – fel y dengys y plac glas. Hwn oedd man geni'r brodyr George a Felix Powell, y daeth eu cân "Pack up your troubles in your old kit-bag" yn hynod boblogaidd yn ystod y Rhyfel Mawr. Yn eironig, roedd George yn heddychwyr ac yn gwrthymold, ond teithiodd Felix o amgylch ffosydd y Ffyrnt Gorllewinol gyda'u cân galonogol. Ymhellach i lawr High Street ar y chwith, yn union cyn yr eglwys, mae'r Elusendai Barrow a adeiladwyd ym 1680 gan yr Esgob Barrow ar gyfer "wyth gweddw tlawd o gymeriad da".

4 Eglwys y Plwyf

Datblygodd Llanelwy o amgylch mynachlog ar lan yr afon Elwy, wedi'i sefydlu gan Sant Cyndeyrn, a elwir hefyd yn Mungo, yn 560AD – a'i adael yng ngofal ei hoff ddisgybl, Sant Elwy. Yn gwbl haeddiannol, mae'r eglwys wedi ei chyssegu i'r ddau arwr hwn o'r dref ers canol y 12fed ganrif. Adeiladwyd yr adeilad presennol ar ben sylfeini hŷn yn 1524, a chafwyd estyniad yn fuan wedyn yn arddull adeiladau nodweddiadol Sir Ddinbych. Mae gan yr adeilad do trawstia gordd gwych, wedi'u haddurno ag angylion ar yr ochr ddeheuol hŷn. Ychwanegodd y pensaer anorchfygol, Syr George Gilbert Scott, y porth, y cwt clychau a'r festri yn 1872.

Geiriau a cherddoriaeth

Efallai ei fod yn rhywbeth i'w wneud â'i leoliad ysbrydoledig a phrydferth yn Nyffryn Clwyd, ond mae Llanelwy bob amser wedi bod yn ddinas o feirdd a cherddorion. Bu Felicia Hemans, awdures "Casabianca" gyda'i llinell agoriadol anfarwol "The boy stood on the burning deck" yn byw yma yn y 1800au cynnar. Ysgrifennodd y bardd Fictoriaidd, Gerard Manley Hopkins, rai o'i sonedau enwocaf yng ngholeg Jesuit gerllaw yn Nhrefreirchion. A phob mis Medi, mae acwsteg wych yr eglwys gadeiriol yn denu cerddorion o safon byd i Wyl Gerdd Rhyngwladol Gogledd Cymru a sefydlwyd gan William Mathias, a ysgrifennodd anthem ar gyfer priodas Tywysog a Thywysoges Cymru ym 1981.

1 St Asaph Cathedral

This is the smallest ancient cathedral in Britain – just 182 feet long and 68 feet wide. But this hasn't stopped it getting into trouble. Founded by the Normans in the 12th century, the cathedral has suffered repeated assaults – badly damaged by Edward I in 1282, burned by Owain Glyndŵr in 1402 and used as a stable by Roundheads during the Civil War. But through continual rebuilding and restoration it maintains the "dignity and grandeur" described by Dr Johnson. Its greatest treasure is a 16th century William Morgan Bible. Displays tell the story of this remarkable building, while the Translators' Tearoom offers delicious food and drink and a small gift shop.

2 Translators' Memorial

This splendid Gothic tower was erected by the Victorians to celebrate the 300th anniversary of the translation of the Bible into Welsh. From their canopied niches, the statues of eight scholars stare out across the cathedral green – including Bishop William Morgan, whose Bible of 1588 helped save one of Europe's oldest languages from oblivion. So vivid and well-loved was this work that it remained in widespread use until the late 20th century. The cathedral has an original copy on display and Morgan himself, who died a poor man in 1604, is buried beneath the high altar.

3 Powell Brothers House

Take steps down to High Street and turn left.

The house dates from 1745 but this is a story of music more than architecture – as the blue plaque indicates. It was the birthplace of brothers George and Felix Powell, whose song "Pack up your troubles in your old kit-bag" became hugely popular during the Great War. Ironically, George was a pacifist and refused to fight but Felix toured the trenches of the Western Front with their morale-boosting song. Further down High Street on the left, just before the church, are the Barrow Almshouses built in 1680 by Bishop Barrow for "eight poor widows of good character".

4 Parish Church

St Asaph grew up around a monastery on the banks of the Elwy founded by Saint Kentigern, otherwise known as Mungo, in 560AD – and left in the care of his favourite pupil Saint Asaph. Quite rightly, the church has been dedicated to both these heroes of the town since the middle of the 12th century. The present building was built on top of older foundations in 1524 and soon extended in the typical double-naved Denbighshire style. Both naves have wonderful hammer-beam roofs, decked with angels on the older south side. The indomitable architect Sir George Gilbert Scott added the porch, bellcote and vestry in 1872.

Words and music

Maybe it's something to do with its inspirational setting in the beautiful Vale of Clwyd but St Asaph has always been a city of poets and musicians. Felicia Hemans, author of "Casabianca" with its immortal opening line "The boy stood on the burning deck" lived here in the early 1800s. The Victorian poet Gerard Manley Hopkins wrote some of his most famous sonnets at the Jesuit college in nearby Tremreirchion. And every September the cathedral's magnificent acoustics attract world-class musicians to the North Wales International Music Festival founded by William Mathias, who wrote an anthem for the wedding of the Prince and Princess of Wales in 1981.

Llwybr y ddinas City trail

Pellter 1 milltir / 1.6 km gan gynnwys taith gerdded ar lan yr afon

Pa mor anodd yw'r llwybr? Gweddol hawdd dringo i fyny'r High Street, gall llwybr glan yr afon fod yn fwdlyd

Amser yn cerdded 1 awr

Man cychwyn Maes parcio i'r de o'r eglwys gadeiriol LL17 ORD

Cludiant cyhoeddus Traveline Cymru 0800 464 0000, Ymholiadau Rheilffyrdd Cenedlaethol 03457 484950

Distance 1 mile / 1.6 km including riverside walk

Difficulty Fairly easy ascent up High Street, riverside path can be muddy

Walking time 1 hour

Start point Car park south of the cathedral LL17 ORD

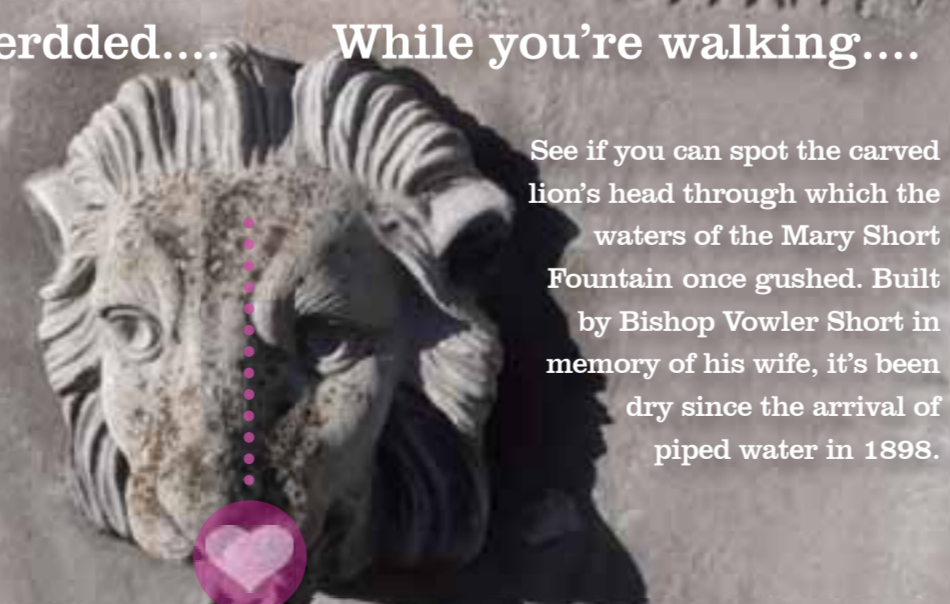
Public transport Traveline Cymru 0800 464 0000, National Rail Enquiries 03457 484950

www.gogleddddwyraincymru.cymru www.northeastwales.wales

Tra eich bod yn cerdded....

A allwch chi weld pen y llew cerfedig lle arferai dyfroedd Ffynnon Mary Short lifo drwyddo. Wedi'i adeiladu gan yr Esgob Vowler Short er cof am ei wraig, mae wedi bod yn sych ers dyfodiad pibellau dŵr yn 1898.

While you're walking....

See if you can spot the carved lion's head through which the waters of the Mary Short Fountain once gushed. Built by Bishop Vowler Short in memory of his wife, it's been dry since the arrival of piped water in 1898.

5 Bedd Dic Aberdaron

Hap a damwain oedd bod y dyn crwydrol, "Dic Aberdaron", enw go iawn Richard Jones, wedi marw yn Llanelwy yn 1843. Treuliodd y dyn diddysg hwn, a oedd yn fab i adeiladwr cychod, ei fywyd yn crwydro Cymru a Lloegr, yn droednoeth a'i wallt yn hir, yn cario telyn, llawer o lyfrau a chath. Gallai siarad 14 o ieithoedd, gan gynnwys ieithoedd hynafol y Dwyrain Canol, a bu'n treulio blynyddoedd yn ysgrifennu geiriadur Cymraeg-Hebraeg-Groeg. Yn anffodus, ni chyhoeddwyd y geiriadur erioed – Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn Aberystwyth sydd â'r unig gopi – a bu farw yn ddyrn siomedig. Fe welwch ei garreg fedd ar ei ben ei hun ger pen y rheiliau yng nghornel dde-orllewin y fynwent.

5 Dic Aberdaron Grave

It was pure chance that nomadic "Dic Aberdaron", real name Richard Jones, died in St Asaph in 1843. This uneducated son of a boat-builder spent his life wandering through Wales and England, barefoot and long-haired, carrying a harp, many books and a pet cat. He could speak 14 languages including the ancient tongues of the Middle East and had spent years writing a Welsh-Hebrew-Greek dictionary. Sadly it was never published – the National Library of Wales in Aberystwyth has the only copy – and he died a disappointed man. You'll find his gravestone on its own near the end of the railings in the south-west corner of the churchyard.

6 Obelisk H M Stanley

Ganed y fforiwr Fictoriaidd, Henry Morton Stanley, yn Ninbych ac fe'i magwyd yn y tloty yn Llanelwy, ac yn ddweddarach cafodd ysbyty ei enwi ar ei ôl. Llwyddodd i ddianc o'i "boenydfa" yn y diwedd, a rheddodd i ffwrdd i'r môr – gan wasanaethu ar y ddwy ochr yr Rhyfel Cartref America. Tra'n gweithio fel newyddiadurwr, llwyddodd i oihain y cenhadau o'r Alban, David Livingstone, yn ddŵn yng Nghanolbarth Affrica, a'i gyfarw drwy ddweud: "Dr Livingstone, I presume?" Yn ddweddarach, dyfeisiodd gynlluniau gyda'r Brenin Leopold II o Wlad Belg i harnesio adnoddau naturiol y Congo. Mae golygfeydd o'i fwydd dadleuol yn troelli o amgylch yr obelisk trawiadol hwn, yn ogystal â chopi bach o ddelw o'r Congo.

7 Pont Elwy

Trowch i'r chwith gyferbyn â'r gysgodfan bws i mewn i'r parc, ac yna'n syth i'r dde i ddilyn y llwybr troed at y bont.

Efallai bod y bont hon o galchfaen a thywodfaen dros yr Afon Elwy yn Heneb Gofrestredig, ond nid dyma'r un wreiddiol. Mae'r un wreiddiol ymhellach i lawr yr afon, wedi'i gwneud o bren ac yn dueddol o gael ei difrodi gan lifogydd. Felly, yn tua 1770, cafodd pensaer Carchar Rhuthun, Joseph Turner, y syniad o ddyllunio pont gain bum bwa, yn rhychwantu cyfanswm o 65 metr – yn ddigon llydan i ymddopi pan fydd yr afon ar ei huchaf. Trowch i'r chwith am Blas Ro neu cerddwch o dan y bont i weld Comin Llanelwy.

7 Elwy Bridge

Turn left opposite the bus shelter into the park, then immediately right to follow the footpath to the bridge.

This limestone and sandstone bridge over the temperamental River Elwy may be a Scheduled Ancient Monument but it isn't the original one. That was further downstream, made of wood and prone to flood damage. So in about 1770 Joseph Turner, architect of Ruthin Gaol, came up with this elegant five-arched design spanning a total of 65 metres – wide enough to cope when the river burst its banks. Turn left for Roe Plas or walk under the bridge to see St Asaph Common.

8 Plas Ro

Mae Afon Elwy a'i llif cyflym yn cynnwys digon o fritrhyll, eogiaid a phennau lletwad, sydd yn eu tro yn denu crêyr glas a glas y dorlan – hyd yn oed dyfrgwn o bryd i'w gilydd. Felly, mae'r daith gerdded devisiol hon ar lan yr afon yn cynnig cyfite bythgofiadwy. Hyd yn oed os bydd y creaduriaid bach yn teimlo'n swil, rydych yn siŵr o weld eirlysiau, blodau'r gwynnt, briallu, briallu Mair neu felyn Mair y gors, yn dibynnu ar y tymor. Heb sôn am y goeden bren wyaaf prin ym Mhrydain: y Boplysau Ddu. Dim ond 2,000 o'r coed gosgeddiddig crwm hyn sydd ar ôl ym Mhrydain, a chawsant eu defnyddio i wneud fframaiau nenrhyf ers talwm. Mae gan Blas Ro rai o'r sbesimenau gorau yn y wlad.

Y cyfan sydd angen i chi ei wneud nawr yw dilyn eich camau yn ôl at eich car.

8 Roe Plas

The fast-flowing River Elwy holds plenty of trout, salmon and bullhead which in turn attract herons and kingfishers – even the occasional otter. So this optional riverside walk offers the chance of a memorable encounter. Even if they're feeling shy, you're sure to see snowdrops, wood anemones, primroses, cowslips or marsh marigolds, depending on the season. Not to mention the rarest timber tree in Britain: the Black Poplar. There are just 2,000 of these gracefully arching trees, once used to make cruck frames, left in Britain. Roe Plas has some of the finest specimens in the country.

Now simply retrace your steps to your car.

Yr eog a'r fodrwy

Mae un chwedl am Sant Elwy mor enwog fel ei fod wedi'i ddarlunio yn un o ffenestri llwy yr eglwys gadeiriol. Mae'n mynd fel hyn: Roedd y Frenhines Nest, y ferch harddaf yng Nghymru, yn bried â Brenin Maelgwn, a oedd yn ddyrn cefnigennus. Ar ei bys, gwisgai fodrwy aur sanctaidd, ond un diwrnod, tra'n ymdrochi yn Afon Elwy, gollyngodd hi'r fodrwy yn y dŵr. Gofynnodd Nest i Esgob Llanelwy ei helpu i dorri'r newyddion onadwy i'w gwir. Tra'n bwyta swper y noson honno, dywedodd y sant nad oedd unrhyw drysor yn werth dinistrio cariad. Pan ddechreuodd y brenin twyta pryd o eog lleu, daeth o hyd i'r fodrwy y tu mewn i'r pysgodyn. Roedd wedi teithio o fys y Frenhines, i'r afon, i'r pysgodyn, ac yn ôl.

The salmon and the ring

One legend about Saint Asaph is so famous that it's depicted in one of the cathedral's stained glass windows. It goes like this: Queen Nest, the most beautiful woman in Wales, was married to jealous King Maelgwn. On her finger she wore a sacred gold ring but one day, while bathing in the River Elwy, she dropped it in the water. Nest asked Bishop Asaph to help break the awful news to her husband and, over dinner that night, the saint pointed out that no treasure was worth destroyed love. When the mollified king tucked into a dish of local salmon, inside he found the ring that had travelled full circle from finger to river to fish and back again.